

PEDAGOGIE MEDICALA

Scoala doctorala

2014-2015

Lector: Prof. Dr. Dana Galieta MINCA

UMF, "CAROL DAVILA" BUCURESTI
DISCIPLINA DE SĂNĂTATE PUBLICĂ ȘI MANAGEMENT

1

COMPONENTE ALE METODELOR DE PREDARE

- A vorbi studenților
- A vorbi cu studenții
- A-i incita pe studenți să vorbească între ei
- A arăta studenților cum să procedeze
- A controla activitatea studenților
- A le da ocazia să aplice ceea ce au învățat

S. ABRAHAMSON

2

METODELE DE PREDARE CARE ÎL PUN PE STUDENT ÎNTR-O SITUAȚIE

**ACTIVĂ
DE ÎNVĂȚARE**
AU CELE MAI MULTE SANSE DE
EFICACITATE

G.E. MILLER

3

- UN PROGRAM FORMATIV TREBUIE CONSTRUIT DIN ACTIVITĂȚI CARE SĂ ÎI PUNĂ PE STUDENȚI ÎN CONDIȚII SIMILARE CELOR ÎN CARE ÎȘI VOR EXERCITA PROFESIUNEA
- LIMITAREA LA SITUAȚII DE ÎNVĂȚARE IDEALE PRIVEAZĂ PE STUDENT DE CONFRUNTAREA STIMULATOARE CU REALITATEA
- A ÎNVĂȚA ESTE UN PROCES EMOȚIONAL ȘI INTELLECTUAL

4

A ÎNVĂȚA

- este un proces care provoacă o schimbare relativ permanentă în modul de:
 - a gândi
 - a simți
 - a acționa
 al studentului

5

CÂTEVA PRINCIPII PRIVIND ÎNVĂȚAREA

1. învățarea este o "chestiune personală"
2. motivația este elementul esențial
3. înțelegerea de către student a experienței de învățare este importantă
4. operația de "feedback" este importantă pentru cel care învață

6

CONDIȚII CARE FACILITEAZĂ ÎNVĂȚAREA

O ATMOSFERĂ CARE:

- încurajează o atitudine **ACTIVĂ**
- favorizează natura **PERSONALĂ** a învățării
- acceptă ideea de a fi **DIFERIT**
- recunoaște **DREPTUL LA GREȘEALĂ**
- Încurajează **ÎNCREDEREA ÎN SINE**
- dă impresia studentului că este **RESPECTAT** și **ACCEPTAT**
- facilitează **DESCOPERIREA**
- pune accentul pe **AUTOEVALUARE** în **COOPERARE**
- permite **CONFRUNTAREA DE IDEI**

7

A PREDĂ

Sarcină nobilă și complexă

1. Disponibilitatea
2. Critica constructivă a obiectivelor de învățare și metodelor de lucru
3. Definirea obiectivelor de învățământ
4. Măsurarea competențelor studenților
5. Pregătirea materialului pedagogic
6. Alegerea activităților profesionale pentru studenți
7. Confruntarea cu probleme noi (cadre didactice și studenți)
8. Integrarea principiilor științifice fundamentale (științe fundamentale predate în context clinic)
9. Supervizarea progreselor studenților

A PREDĂ

Sarcină nobilă și complexă

10. Dobândirea unei discipline intelectuale
11. Dezvoltarea aptitudinii de rezolvare a problemelor
 - competențe practice
 - manuale (tehnici, manevre)
 - intelectuale (conducă anamneză)
 - de atitudine
 - cunoștințe teoretice
12. Exemplul personal
13. Nostalgia măștilor de prestigiu

9

SCOPUL CURSULUI

La final să fiți capabili să:

- formulați **obiective educaționale**
- elaborați **sisteme de evaluare (teste, alte instrumente)**
- alegeți cea mai potrivită **metoda pentru o lucrare practică.**

10

Identificarea propriilor necesități pedagogice

Exemple de întrebări:

- Ce este un obiectiv educațional?
- Care este sensul termenului de "validitate" referitor la un examen?
- Care sunt sarcinile pedagogice pe care ar trebui să vi le asumați? (ex: instruirea studenților pentru efectuarea anamnezei)
- Problemele pedagogice (ex. Stagiul practic pentru studenții anului V)

11

CONCEPTUL DE OBIECTIVE EDUCAȚIONALE

- Definirea următorilor termeni: sarcină profesională, activități, funcții, rol; obiectiv specific; domeniul gesturilor, atitudinilor, cunoștințelor.
- Redactarea obiectivelor educaționale **specifice** unei sarcini profesionale, enunțând în mod explicit ceea ce studentul trebuie să fie capabil să "facă" la sfârșitul unei perioade de învățământ date corespunzător gesturilor practice care sunt incluse în această sarcină.
- Considerând un obiectiv specific într-un domeniu **non cognitiv** (adică: gest sau atitudine), determinarea sub formă de obiective educaționale specifice a cunoștințelor teoretice necesare studentului pentru a putea atinge acest obiectiv.

12

DATE DE BAZĂ NECESARE PENTRU ELABORAREA OBIECTIVELOR EDUCAȚIONALE

- NEVOILE ȘI CERINȚELE DE SERVICII ȘI RESURSELE DISPONIBILE
- ÎNGRIJIRILE ACORDATE BOLNAVULUI (LISTA SARCINILOR)
- ÎNGRIJIRILE ACORDATE COLECTIVITĂȚII (LISTA SARCINILOR)
- PROFESIA ÎNSĂȘI
- PROGRESUL ȘTIINȚIFIC
- METODA ȘTIINȚIFICĂ
- ETC.

13

CALITĂȚILE UNUI OBIECTIV EDUCATIONAL SPECIFIC

- PERTINENT
- LOGIC
- PRECIS
- REALIZABIL
- OBSERVABIL
- MASURABIL

14

Metode de predare

- Sedinte plenare
- Activitati de laborator, stagiu practic

15

METODE/PROCEDEE UTILIZATE ÎN DERULAREA ȘEDINȚELOR PLENARE

Expunerile magistrale - sunt metode utilizate în învățământul de tip academic și pot avea mai multe variante:

- **1. Conferința clasică** abordează teme generale, se adresează unui public numeros.
- **2. Conferința pe mai multe voci**, realizată în baza unui demers prestabilit de către un grup de formatori-experti în problematica propusă de temă, fiecăruia revenindu-i o secvență bine precizată.
- **3. Conferința ilustrată** are la bază un material suport de tip film, înregistrare sonoră sau video, proiecții, montaje, legate de tematică.
- **4. Conferința cu suport scris** este însoțită de distribuirea planului detaliat sau a textului integral.
- **5. Conferința vizită** este realizată prin deplasarea grupului într-un spațiu legat de tema respectivă (spital, ambulator, UPU, centru comunitar).

16

Expunerile – dezbateri (variante)

- 1. Expunerea cu oponent / deliberare
- 2. Expunerea cu intervenții aleatoare din sală pe parcurs
- 3. Expunere-dezbateri cu înscrieri anticipate ale participanților pentru dezbateri anumitor secvențe ale temei sau pentru dezbateri de ansamblu.
- 4. Expunere-dezbateri pe bază de mesaje scrise sau orale venite din partea participanților anterior conferinței.
- 5. Expunere cu intervenții prestabilite
- 6. Expunerea – sondaj
- 7. Discuția panel
- 10. Expunerea – interviu (anamneza)

17

Rolul tuturor acestor metode este acela de:

- a înlătura monotonia expunerii clasice care determină pierderea atenției cel puțin pe unele dintre secvențele ei (fapt accentuat la anumite ore de programare);
- a completa expunerea cu exemple vii din activitate;
- a capta atenția și a dezvolta motivația participanților, toate în favoarea înțelegerii aprofundate a aspectelor discutate.

18

**METODE ȘI PROCEDEE UTILIZATE ÎN DERULAREA
ACTIVITĂȚILOR DE LABORATOARE ȘI STAGIU
PRACTIC**

Clasificare în funcție de *aspectele dominante* implicate:

I. Metode și procedee cu dominanță situațională

1. Elaborarea unui caz
2. Studiul de caz
3. Minicazul
4. Jocul de rol (role-play)
5. Miniscenariile.

19

II. Metode și procedee cu dominanță semantică

1. Metoda ideogramelor/organigramei
2. Metoda metaforei
3. Metoda construcției de modele
4. Metoda fotografiei (fotolangage)

20

**III. Metode și procedee cu dominanță pe
activitatea intelectuală**

1. Explorarea pe planuri și din unghiuri multiple
2. Teoretizarea unei practici
3. Metoda Sintetizării
4. Metoda Delphi

21

IV. Metode bazate pe discriminare

Metoda Puzzle

22

**V. Metode și procedee cu dominanță pe
comunicare**

1. Discuția panel
2. Argumentarea (metoda "procesului")
3. Procedul grupurilor de observare alternativă
4. Brainstorming

23

**VI. Metode și procedee cu dominanță pe
personalizare**

1. Studiul pornind de la o problemă personală
2. Grupul de aprofundare profesională (GAP)

24

Prezentarea metodelor și procedeeelor în baza unui algoritm unic

Fiecare metodă va fi prezentată în baza unui algoritm ce cuprinde:

1. Finalitatea
2. Aria Tematică
3. Etapele
4. Material utilizat
5. Rezultate obținute
6. Rolul actorilor implicați
7. Număr optim de participanți
8. Metode de organizare a grupului de lucru
9. Timp necesar

25

I. METODE ȘI PROCEDEE CU DOMINANȚĂ SITUAȚIONALĂ

26

1. Elaborarea cazului

- Finalitatea metodei
- Aria tematică
- Etape
- Material utilizat
- Rezultatele obținute
- Rolul actorilor implicați în aplicarea metodei

Moderatorul (asistentul):

- explică specificul metodei, finalitatea și cerințele ei, etapele de lucru; delimitează aria tematică. El este un coordonator indirect.

Participanții (cursanții):

- lucrează efectiv la elaborare contribuind cu întreaga lor experiență practică.

27

1. Elaborarea cazului

- **Numărul optim:** între 15-25 participanți
- **Metode de organizare a grupului de lucru:** pentru formularea întrebărilor, căutarea răspunsurilor se poate lucra pe subgrupe constituite pe bază de voluntariat, dar se poate recurge și la grupări aleatoare sau decise de asistent.
- **Timp necesar:** 30-60 minute

28

2. Studiul de caz

Finalitatea metodei

Ariile tematice posibile

Etapele

Cerințele fundamentale pentru a fi eficient:

- precizia obiectivelor;
- libertatea de expresie;
- sesizarea datelor esențiale și respectarea condițiilor realului;
- elaborarea de soluții multiple;
- rigoarea de argumentare;
- criterii clare de selecție a soluției optime;
- abilitatea moderatorului de a da frâu liber discuției pastrând-o, însă, în matca obiectivelor vizate.

29

2. Studiul de caz

Materialul utilizat

Rezultatele obținute

Rolul actorilor principali implicați:

Moderatorul (asistentul):

- *selectează și propune cazul sau, într-o etapă anterioară conduce elaborarea cazului de către participanți;*
- *organizează grupul de lucru pe etape;*
- *propune modul în care se va face analiza cazului (sau conduce grupul către selectarea unor propuneri);*

30

2. Studiul de caz

- moderează discuțiile fiind capabil:
 - să prevadă reacțiile posibile;
 - să prevină erori verosimile;
 - să prevină fuga (eschivarea) în fața dificultăților
 - să precizeze clar obiectivele și problemele esențiale ale cazului;
 - să faciliteze libertatea de expresie a participanților;
 - să reamintească la momentul oportun datele esențiale;
 - să realizeze schema ideilor apărute;
 - să primească și să ordoneze soluțiile multiple formulate;
 - să sprijine argumentarea riguroasă a deciziilor alese.

31

2. Studiul de caz

Participanții (Studentii):

- se vor implica activ în fiecare dintre momentele studiului de caz, asumându-și roluri sau îndeplinind roluri desemnate de către moderator (asistent).
- Numărul optim de participanți: 15-25 cursanți**
- Metode și procedee de organizare a grupului de lucru pe etape:**
 - câte doi
 - câte "n"
 - un grup de "actori"

32

3. Minicazul

Finalitatea Aria tematică Etape:

- Moderatorul solicită fiecărui membru al grupului să redacteze rapid, lizibil și anonim, pe parcursul a 5-10 minute descrierea succintă a unui caz (unei situații) observat personal și corelat problemei ivite în discuție.
- Foile sunt strânse și citite:
 - de către moderator (asistent);
 - prin rotație de către toți participanții (evitându-se citirea propriei relatări).
- După audiere – pe subgrupe – participanții încearcă o clasificare a minicazurilor după un criteriu formulat de către moderator.
- Se aleg (prin tragere la sorți, după un criteriu stabilit în grup, după o regulă anume etc.) unul sau mai multe dintre minicazuri pentru un studiu ulterior.
- Se fac comentarii generale asupra tipurilor de minicazuri prezentate și se discută asupra relației dintre categoriile de cazuri formulate și problema inițială care a declanșat procedul.

33

3. Minicazul

Materialul utilizat Rezultatele obținute Rolul actorilor implicați:

Moderatorul (asistentul):

- solicită redactarea minicazurilor în limitele problemei puse în discuție;
- organizează lectura materialelor rezultate;
- sugerează sau sprijină structurarea unor criterii de clasificare a minicazurilor;
- coordonează (explicit sau implicit) dezbaterile finale;
- sprijină corelarea concluziilor acestora

Studentii

- răspund sarcinilor specifice pe etape, fructificându-și la maximum experiența medicală și profesională.
- Numărul optim de participanți: 5-15 cursanți**
- Metode de organizare a grupului de lucru: pe etape**
- Timp necesar: 30-40 minute**

34

4. Jocul de rol (role-play)

- procedeu utilizat în diferite momente ale altor metode, are un efect educațional deosebit de eficient.

Finalitatea sa constă în antrenarea activă și afectivă a participanților la activitate, reliefaarea, unor detalii, nuanțe, adesea semnificative.

Aria tematică abordabilă poate fi din domeniul științelor medicale și sociale.

Etape:

- prezentarea subiectului și a schiței de scenariu pe care apoi se va construi spontan (aceasta poate fi elaborată și de către participanți sub coordonarea moderatorului);
- distribuirea rolurilor; o subgrupă de "actori" care "joacă" scenariul și una de spectatori (observatori cu roluri/sarcini definite);
- realizarea dramatizării în fața "spectatorilor";
- reprezentarea opiniilor înregistrate de către observatori;
- dezbaterile opiniilor liber sau pe baza unui plan elaborat
- extragere de concluzii pe subiectul dat.

35

4. Jocul de rol (role-play)

Materialul utilizat: scenariul, bazat pe material faptic, costumație, decoruri minimale pentru a se crea atmosfera.

Rezultate obținute: inventare de probleme, situații, atitudini pentru dezbateri ulterioare.

Rolul actorilor care participă la această metodă:

Moderatorul (asistentul)

- selectează domeniul la care se va raporta scenariul;
- conduce separarea grupului de "actori" și "observatori activi";
- propune schița de scenariu;
- participă cu sugestii la distribuirea rolurilor și la scurta exersare a jocului;
- formulează sarcini pentru observatori;
- formulează planul de dezbateri finală;
- moderează dezbaterile și conduce spre formularea concluziilor.

36

4. Jocul de rol (role-play)

Participanții (studenții):

- participă la fiecare etapă, în funcție de rolul asumat;
- au de rezolvat sarcini legate de o temă dată, în acest sens un rol important îi revine și moderatorului.
 - **Număr optim de participanți:** 6-10 actori; maximum 20 observatori.
 - **Metode de grupare:** voluntariatul, desemnarea de sarcini, înscrierea pe liste explicite. Dezbateră finală poate fi realizată tip masă rotundă sau alte procedee.
 - **Timp necesar:** pregătire 5-10 minute, joc 15-20 minute, pentru dezbateri 20-30 minute, total 45-65 minute

37

5. Metoda miniscenariilor de film

Finalitatea constă în dezvoltarea capacității de a identifica raporturi între situații și persoane, de a contura planurile de acțiune într-o situație complexă, dialoguri, de a evidenția antagonisme, probleme analoge cu tema dată.

Aria tematică – probleme de ordin medical, managerial și social.

Etape:

- conturarea problemei ce se dorește a fi transpus în scenariu;
- stabilirea planurilor de acțiune și a personajelor;
- stabilirea momentelor acțiunii;
- elaborarea (în scris) a scenariului individual sau în grup restrâns;
- definitivarea variantelor de scenariu prin reunire de grupuri.

38

5. Metoda miniscenariilor de film

Material utilizat: o situație clinică, o problemă de management, de educație civică, etc., cu conținut ce se pretează la o abordare de acest fel.

Rezultate obținute: scenariul propriu-zis

Rolul "actorilor" implicați:

Moderatorul (asistentul):

- propune subiectul;
- informează cu privire la tehnica elaborării unui scenariu;
- moderează activitatea grupurilor de elaborare;
- strânge scenariile și le pune la dispoziția participanților pentru studiu comparativ;

39

5. Metoda miniscenariilor de film

Participanții (studenții):

- se documentează asupra problemei;
- lucrează individual sau în grup mic la elaborarea scenariului;
- contribuie la definitivarea scenariului.

Număr optim de participanți: subgrupe de câte 2-3 dintr-un grup mare de 16-24 participanți.

Metode de grupare: pentru subgrupele cele bazate pe voluntariat și pe afinități sunt cele mai productive.

Timp necesar: 30-60 minute (în funcție de natura și bogăția subiectului).

40

• II. METODE SEMNATICE

41

1. Metoda organigramei/ideogramelor

Finalitatea: constă în conștientizarea relației dintre un set de concepte, elemente ale unei structuri, momente ale unui proces, nivele profesionale.

Arii tematice: orice domeniu ce presupune o derulare procesuală, o structură ale cărei elemente sunt aflate într-o anumită corelație, etc.

Etape:

- stabilirea ariei tematice cu aspectele (elementele) sale specifice;
- reliefarea categoriilor de relații ce urmează a fi analizate:
 - de vecinătate;
 - de colaborare (supraordonare, subordonare);
 - directe sau indirecte;
 - relații disjunctive sau complementare, etc.
- stabilirea principiilor de construcție a organigramei/ideogramelor;
- elaborarea acesteia.

42

1. Metoda organigramei/ideogramelor

Materialul utilizat: suport pentru elaborarea organigramei sau ideogramelor și instrumente de scris sau desen (eventual computer).

Rezultat obținut: organigrama sau ideogramele.

Rolul participanților:

Moderatorul (asistentul):

- propune sarcina;
- împarte participanții pe subgrupe de lucru;
- creează condiții de afișare a rezultatelor;
- moderează dezbaterile finale.

Cursanții (studenții):

- se înscriu în realizarea sarcinilor specifice fiecărei etape.

Număr optim de participanți: subgrupe de câte 5, între 3 – 5 astfel de subgrupe; 15 – 25 participanți.

Metode de grupare: pe bază de voluntariat, desemnare, aleator, etc.

Țimp necesar: 30 – 40 minute.

43

2. Metoda metaforelor

Finalitatea ei constă în aprofundarea unui concept, a notelor specifice unei situații, a unor relații *prin apel la o metaforă (din lumea vie sau din cea a obiectelor și fenomenelor)*. Este așadar, aplicabilă în laboratoare, stagii.

Aria tematică: orice domeniu (inclusiv în evaluarea unor secvențe de curs, a stagiului, a formatorilor).

Etape:

- conturarea domeniului, temei, subiectului, conceptului ce urmează a fi supus dezbaterii;
- găsirea unor metafore cât mai semnificative și a argumentației utilizării lor;
- afișarea acestora (înscrierea pe tablă, panou) și prezentarea argumentelor;
- comentarea, extragerea aspectelor esențiale, conturarea de soluții (după caz).

44

2. Metoda metaforelor

Material utilizat: Panou pentru scrierea celor formulate.

Rezultatele aplicării: set de metafore și liste de argumente corelative pentru tema pusă în discuție.

Rolul participanților:

Moderatorul (asistentul):

- propune tema/subiectul;
- organizează subgrupele de lucru;
- pune la dispoziție materialele necesare;
- organizează prezentările de rezultate;
- moderează dezbaterile.

45

2. Metoda metaforelor

Cursanții (studenții):

- caută cele mai potrivite metafore (individual și apoi în microgrup);
- caută argumente pentru metafora aleasă;
- participă la dezbaterile finale și la conturarea ideilor fundamentale privind tema pusă în discuție.

Număr optim de participanți: 15 – 25 participanți.

Metode de grupare: voluntariat, alocare, aleator.

Țimp necesar: 30 – 35 minute.

46

3. Metoda construirii de modele

Finalitatea sa constă în înțelegerea structurii unui organism, situații, etc. cu respectarea unor reguli preformulate.

Aria tematică: conținuturi care vizează structuri posibil de transpus în modele (științe fundamentale, management).

Etape:

- fixarea ariei tematice;
- împărțirea pe subgrupe;
- stabilirea regulilor de construcție a modelului;
- executarea propriu-zisă a modelului cu respectarea regulilor stabilite;
- comentarii, dezbateri asupra rezultatelor, cu aprofundarea problematicii și realizarea sintezei finale.

47

3. Metoda construirii de modele

Materiale necesare: obiecte.

Rezultatul obținut: modelul/modele alternative.

Rolul participanților:

Moderatorul (asistentul):

- fixează tema;
- pregătește materialul;
- stabilește regulile;
- sprijină subgruparea;
- consiliază elaborarea (implicare indirectă);
- moderează dezbaterile finale.

Cursanții (studenții):

- realizează sarcinile pentru fiecare etapă, implicându-se activ.

48

3. Metoda construirii de modele

Număr optim de participanți: depinde de modul de lucru propus.

Numărul optim este de 10 – 12 cursanți, cu rol de observatori se mai pot adăuga 10 – 12 cursanți. Grupul integral nu este bine să depășească 25 cursanți.

Modul de grupare: prin tragere la sorți.

Timp optim: 30 – 60 minute.

49

4. Metoda fotografiilor

Finalitatea metodei constă în aprofundarea înțelegerii unor atitudini, stări afective, contexte ale unor acțiuni, etc.

Arii tematice: în special în histologie, embriologie, morfo-patologie, medicină legală, semiologie, dermatologie, boli infecțioase, neurologie (poziții antalgice, atitudini specifice).

Etape:

- punerea la dispoziția cursanților a setului de fotografii legate de temă;
- stabilirea unor sarcini determinate, în raport cu subiectul;
- alegerea de către fiecare cursant, prin notarea numărului fotografiilor (înscris pe verso sau într-un colț al fiecăreia) a acelor care răspund sarcinii formulate la un moment dat;
- fiecare membru al grupului prezintă alegerea (alegerile) sale comentând-o;
- se extrage, prin dezbateri, o concluzie.

50

4. Metoda fotografiilor

Material necesar: setul adecvat de fotografii.

Rezultate obținute: inventar de diagnostice, evoluție, etc.

Rolul actorilor implicați:

Moderatorul (asistentul):

- pune la dispoziție fotografiile;
- formulează sarcinile;
- moderează prezentările alegerilor și argumentarea în raport cu sarcina;
- moderează formularea concluziilor.

Cursanții (studenții):

- răspund sarcinilor în fiecare etapă, fără a se lăsa influențați de răspunsurile celorlalți.

Număr optim de persoane: 15 – 20 cursanți.

Împărțirea pe subgrupe: nu este cazul.

Timp optim: 30 – 40 minute.

51

III. METODE DOMINATE DE ACTIVITATEA INTELLECTUALA

52

1. Metoda explorării pe mai multe planuri sau din mai multe unghiuri de vedere

Finalitate: abordarea în manieră schematică a problemei, succesiv de către membrii grupului, prin analiza și comentarea acesteia din unghiuri diferite în scopul aprofundării înțelegerii.

Arii tematice: orice teme vizând probleme din orice disciplină curriculară.

Etape:

- desemnarea temei;
- desemnarea de către formator a perspectivei de analiză;
- analiză de către fiecare dintre grupe dintr-o altă perspectivă;
- comunicarea aspectelor relevante, o prezentare sintetică a propriei perspective asupra subiectului, prin purtători de cuvânt. În final se scot în evidență elementele corelative ale analizelor și se elaborează o sinteză.

53

1. Metoda explorării pe mai multe planuri sau din mai multe unghiuri de vedere

Material utilizat: se poate pune la dispoziția studenților material scris, video, audio corespunzător temei, care să sprijine analiza.

Rezultate obținute: sinteza finală.

Rolul actorilor implicați:

Moderatorul (asistentul):

- fixează alegerea temei;
- desemnează planurile de analiză (unghiurile de vedere);
- moderează împărțirea pe grupuri și reunirea;
- pune la dispoziție materialul necesar;
- moderează comunicarea rezultatelor.

Cursanții (studenții):

- răspund activ sarcinilor specifice fiecărei etape.

Număr optim de participanți: câte 5 – 6 pe subgrup, maxim 5 subgrupe (30).

Modalități de grupare: tragere la sorți, înscriere voluntară.

Timp optim: 50 – 60 – 100 minute în funcție de subiect și de multitudinea unghiurilor de abordare.

54

2. Metoda teorizării unei practici sau a unei experiențe

Finalitatea aplicării ei: dezvoltarea capacității studenților de a prezenta succint și la obiect aspecte ale propriei experiențe profesionale și de a extrage aspectele teoretice comune ale mai multor experiențe în scopul dezvoltării propriei formări și al optimizării activității.

Arii tematice: orice situație legată de activitatea medicală sau managerială (pentru un grup omogen, studenți din același an).

55

2. Metoda teorizării unei practici sau a unei experiențe

Etape:

- stabilirea subiectului și a grupelor de lucru;
- stabilirea sarcinilor de lucru:
 - prezentarea unor experiențe;
 - identificarea unor concepte cheie;
 - stabilirea elementelor esențiale experienței supuse analizei;
 - identificarea aspectelor ascunse ale experiențelor prezentate, (cu o anumită valoare de analiză);
 - formularea unor ipoteze legate de posibilitățile de evoluție ale practicii sau experiențelor respective;
 - relevarea unor determinanțe cantitative (număr de persoane, timp) sau calitative (competență, eficiență, etc.);

56

2. Metoda teorizării unei practici sau a unei experiențe

c. participanții se înscriu prin voluntariat legat de preferințe de colaborare sau prin adeziune la ceea ce urmează a fi analizat :

- de către toate grupele din același punct de vedere;
 - de către fiecare dintre grupe dintr-o altă perspectivă.
- d. reunirea grupului solicită să se prezinte, printr-un participant desemnat de către acesta, o experiență considerată ca relevantă, în raport cu subiectul propus;
- e. în final poate rezulta o criptogramă, o hartă sau o organigramă, un model sau un inventar de probleme în funcție de procedeul de lucru ales pentru această etapă.

57

2. Metoda teorizării unei practici sau a unei experiențe

Material utilizat: materialul necesar aplicării diferitelor procedee menționate anterior (vezi descrierea procedee respective).

Rezultate obținute: inventar de probleme, hartă, organigramă, criptogramă, model etc. în funcție de subiect și de procedeele de lucru.

Rolul actorilor implicați:

Moderatorul (asistentul):

- stabilește subiectul;
- moderează diferitele împărțiri pe subgrupe;
- moderează discuția din etapele "d" și "e";
- pune la dispoziție materialele necesare pentru lucru și animă activitatea.

Cursanții (studenții):

- răspund activ sarcinilor implicate de fiecare etapă.

Număr optim de cursanți: 20 – 25 cursanți.

Modalități de grupare și reunire: voluntariat pe bază de preferință de colaborare sau față de sarcinile de lucru, numerație, etc. Reunirea poate fi realizată prin oricare dintre procedeele specifice.

Timp optim de lucru: 60 – 100 minute.

58

3. Metoda sintetizării

Finalitatea metodei: dezvoltarea capacității de sinteză în raport cu o temă dată.

Arii tematice: din orice domeniu medical.

Etape:

- stabilirea domeniului și a temei;
- activitate pe microgrupuri cu următoarele cerințe:
 - decelarea ideilor principale ale unei teme complexe
 - analiza convergențelor, divergențelor, omisiunilor în raport cu rezolvarea cerințelor anterioare
- elaborarea sintezei pe microgrupuri;
- reunirea cu dezbateri.

59

3. Metoda sintetizării

Literatura de specialitate citează trei acronime:

- primul, elaborat la Universitatea din Quebec reprezintă sinteza unui program de formare, sublinindu-i principalele etape:

F – fundamentarea cursului

O – obiective

R – resurse

M – metode

E – evaluare

R – retroacțiune

- al doilea a fost elaborat de către Louis Timbal-Duclaux și se referă la "metoda" SPRIT sau SPRI a unui expozit:

S – situație

P – problemă

R – rezolvare

I – informații suplimentare

T – terminare

- al treilea este așa numita sturctură SORA referitoare la rezolvarea de probleme:

S – situarea problemei într-o tipologie cunoscută

O – observarea datelor ei

R – reflecție

A – acțiune

60

3. Metoda sintetizării

Material utilizat: informații scrise despre problema pusă în discuție, casete video, audio, etc.

Rezultate obținute: sigla/sinteza.

Rolul participanților:

Moderatorul (asistentul):

- moderează alegerea temei sau o propune;
- moderează împărțirea pe microgrupuri și activitatea acestora;
- pune la dispoziție posibilitatea de afișare a sintezelor;
- moderează dezbaterile finale;

Cursanții (studenții):

- Îndeplinesc sarcinile specifice fiecărei etape.
- **Număr optim de participanți:** 20 – 25 cursanți
- **Modalități de grupare și reunire:** subgruparea pe bază de desemnare, numerație sau voluntariat; regrouparea prin expunerea rezultatelor pe panoul de afișaj și prin prezentarea acestor rezultate de către purtători de cuvânt.
- **Timp necesar:** 25 – 60 minute.

61

4. Metoda Delphi Consultarea experților

- **Finalitatea:** aprofundarea unei probleme prin apel la analiza din mai multe unghiuri de vedere până la găsirea unor concluzii fundamentale convergente care să sprijine rezolvarea ei.

62

IV. METODE BAZATE PE DISCRIMINARE

Metoda puzzle

Finalitatea: studiul aprofundat al unei probleme clinice prin raportare la elementele componente luate izolat și apoi reunite în sistem.

Arii tematice: teme care presupun existența mai multor elemente constitutive, care la rândul lor, permit o analiză separată urmată de o integrare ulterioară în întreg.

Etape:

- se stabilește tema și se fixează modalitățile de lucru;
- cursanții se familiarizează cu "unitățile de puzzle" (elementele componente ale temei); acestea pot fi: de natură verbală (proverbe, cuvinte-simbol, aserțiuni) sau de natură figurativă (imagini, semne cu o semnificație anume, etc).
- reconstituirea întregului, explorându-se și notându-se obstacolele întâlnite, erorile înregistrate, corelațiile relevate de încercările de asamblare, toate conducând către concluzii cu privire la "întreg".

63

Metoda puzzle

Material utilizat: "unitățile de puzzle", imagini, fotografii, radiografii, buletine de analize, etc.

Rezultate obținute: ansamblul reprezentat de problema (tema) pusă în discuție prin corelarea elementelor componente și însoțit de un inventar de idei cu privire la interrelacionarea lor, rezultat din efortul de asamblare.

Rolul participanților:

Moderatorul (asistentul):

- propune tema;
- pune la dispoziție materialul (anticipat pregătit);
- moderează fiecare etapă;

Cursanții (studenții):

- realizează sarcina de asamblare a elementelor într-un caz și elaborează inventarul de probleme și setul de concluzii.

Număr optim: 5 – 7 grupe a câte 3 cursanți, deci 15 – 21 cursanți.

Modalități de grupare și reunire: prin voluntariat sau desemnare de către formator.

Timp optim: în funcție de complexitatea ariei tematice 30 – 60 – 120 minute.

64

CE SE POATE EVALUA?

- studentul → de cadrele didactice
- cursul (programul)
 - de cadrele didactice
 - de studenți (parțial)

65

- Cel care controlează examenul, controlează programa
- NU există pedagogie prin obiective fără adaptarea examenelor la obiective

66

Procesul de evaluare oferă
bazele unei judecări de valoare
care permite luarea celor mai
bune

DECIZII PEDAGOGICE

67

OBIECTUL EVALUARII

→ a evalua..... PE CINE?
..... CE?

1 O STUDENȚI

2 O CADRE DIDACTICE

3 O PROGRAME ȘI CURSURI

..... ÎN FUNCȚIE DE CE?

..... în funcție de **OBIECTIVELE EDUCATIONALE**

EXERCİȚIU: Listați decizii de ordin pedagogic pe care le
considerați utile în colectivul din care faceți parte:

Ex: LP cu proiector pentru prezentarea de filme –
elaborarea unui ghid de memorie pentru examinarea
bolnavului chirurgical, etc.

68

EVALUAREA CONTINUĂ

În literatura de specialitate veți întâlni următoarele echivalente pentru aceste
două expresii:

EVALUARE FORMATIVA	EVALUARE CERTIFICATIVA
SAU DE CONTROL	SAU SUMATIVA
SAU DE DIAGNOSTIC	SAU CUMULATIVA

**EVALUAREA PERMANENTĂ TREBUIE SĂ-L PUNĂ PE STUDENT
ÎN COMPETIȚIE CU EL ÎNSUȘI.**
- PENTRU A-ȘI ÎNVINGE IGNORANȚA –
ȘI NU ÎN COMPETIȚIE CU CEILALȚI STUDENȚI

69

EVALUAREA STUDENȚILOR: SCOPURILE SALE

CONFORM TEORIILOR ÎNVĂȚĂRII

- DE A-L STIMULA PE STUDENT SĂ ÎNVETE (MOTIVATIA)
- DE A-L INFORMA PE STUDENT ASUPRA NIVELULUI SAU
(FEEDBACK)
- DE A-I PERMITE STUDENTULUI SĂ-ȘI COMPLETEZE LACUNELE
(PRACTIC)

CONFORM ALTOR CONSIDERAȚII

- DE A PERMITE SELECȚIONAREA STUDENȚILOR
- DE A STABILII SUCCESUL SAU ÎNSUȘESUL
- DE A-L INFORMA PE PROFESOR ASUPRA EFICIENȚEI
ACTIVITĂȚILOR SALE
- DE A MARI PRESTIGIUL INSTITUTIEI
- DE A PROTEJA SOCIETATEA (certificarea competenței)

70

4 ETAPE ÎN EVALUAREA STUDENȚILOR

4 ETAPE

ÎN

EVALUAREA
STUDENȚILOR

LUĂND DREPT UNA DIN BAZE

1

CRITERIILE (NIVELUL ACCEPTABIL DE PERFORMANȚĂ)
OBIECTIVELOR EDUCATIONALE

2

ELABORAREA ȘI UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DE MĂSURĂ

3

INTERPRETAREA DATELOR OBTINUTE

4

FORMULAREA UNOR APECIEI RI ȘI LUAREA HOTĂRĂRIILOR
NECESARE *

71

METODOLOGIA GENERALA PENTRU EVALUAREA STUDENȚILOR

Evaluarea gesturilor practice

Evaluarea atitudinilor

Evaluarea cunoștințelor

și a capacității intelectuale

1. Întocmirea unei liste cuprinzând comportamente observabile care
demonstrează atingerea obiectivului urmărit.

1. 5. Stabillrea nivelului acceptabil de performanță.

Exemple: Obiective: securizarea unei mame al cărei copil a fost spitalizat

Atitudine	-2	-1	0	+1	+2
Să explice în mod limpede ce i s-a făcut copilului	Folosește adesea termenii medicali fără a le explica sensul	Folosește adesea termenii medicali cărora rareori le explică sensul	Folosește rareori termenii medicali dar nu totdeauna le explică sensul	Folosește rareori termenii medicali și le explică totdeauna sensul	Folosește exclusiv termenii adaptati vocabularului mamei

NIVEL ACCEPTABIL: Studentul trebuie să obțină n puncte din 10
DE PERFORMANȚĂ: din gela de evaluare alăturată

72

PROBA DE EXAMEN calitati cerute

- DIRECTĂ CORESPONDENTĂ CU OBIECTIVELE EDUCAȚIONALE
- REALISTĂ ȘI PRACTICĂ
- ÎN RAPORT CU PROBLEME IMPORTANTE ȘI UTILE
- COMPLETĂ DAR SCURTĂ
- PRECISĂ DAR CLARĂ

73

DEFECTE CURENTE ALE EXAMENELOR (domeniul cunoștințelor)

Studiul examenelor care au drept scop evaluarea cunoștințelor, așa cum sunt ele concepute actualmente lasă să se vadă că defectele cele mai curente sunt:

→ INUTILITATEA	a) <i>Inutilitatea</i> întrebărilor puse este cu atât mai gravă, cu cât acestea nu pot fi decât un "mic" eșantion din toate cele care ar putea fi puse. Este deci esențial ca fiecare întrebare să fie importantă și utilă;
→ INEXACTITATEA	b) <i>Inexactitatea</i> – reprezintă eroarea propriu-zisă în redactarea întrebării (sau, în cazul întrebărilor cu alegere multiplă, în redactarea capcanelor sau a răspunsului exact);
→ AMBIGUITATEA	c) <i>Ambiguitatea</i> – termenii folosiți îi fac pe student să piardă mai mult timp cu înțelegerea întrebării decât cu găsirea răspunsului; acesta în plus față de riscul de a răspunde greșit la întrebare;
→ CONSERVATORISMUL	d) <i>Conservatorismul</i> – a-l obliga pe candidat să răspundă în funcție de prejudecățile sau chiar de ideile perimate ale examinatorului, metoda bine cunoscută, adesea agravată de înșeși metodele de predare (cursul ex cathedra în special);
→ COMPLEXITATEA	e) <i>Complexitatea</i> – caracteristica materiei predate este faptul că găsirea răspunsului corect prezintă o dificultate mai mare decât cea prevăzută;
→ SUGESTIVITATEA	f) <i>Sugestivitatea</i> – o formulare defectuoasă a întrebărilor, care sugerează candidatului răspunsul corect; acest defect, deseori întâlnit în MCQ, este tot atât de frecvent și în cursul examenului oral.

74

FACTORI DE INTERFERENȚA CARE TREBUIE EVITATI

Când pregătim un examen trebuie să evităm interferența unor factori suplimentari cu ceea ce vrem să măsurăm.

→ COMPLEXITATEA INSTRUCȚIUNILOR	<u>Aptitudinea de a înțelege instrucțiunile</u> Unele probe comportă instrucțiuni date studenților pentru rezolvarea problemelor, care sunt de o asemenea complexitate, încât mai degrabă se evaluează capacitatea studentului de a înțelege întrebarea și nu nivelul său real de cunoștințe și capacitatea de a le utiliza
→ EFECTELE DE STIL	<u>Aptitudinea de a servi de cuvinte</u> Modul în care un student își poate ascunde lipsa de cunoștințe sub un stil înflorit și plăcut, îl poate influența în așa măsură pe cel care corectează, încât acesta să aprecieze cuvintele și nu consecințele.
→ ÎNTREBĂRI CU CAPCANE	<u>Aptitudinea de a dejuca capcanele</u> Factorii de interferență nu se datorează instrumentelor de măsură, ci competenței relative a examinatorului. De a pune întrebări sau eventualelor sale înclinații "sădici" care, cu ocazia unui examen, se pot revela în funcție de aspectul fizic al candidatului, de sex etc. Unii candidați sunt mai mult sau mai puțin înclinați să profite de aceste înclinații sau să le dejoace.
→ REUȘITA LA "TESTE"	<u>Aptitudinea de reuși la "teste"</u> Este critica adusă cel mai adesea examenelor numite obiective, prin MCQ, dar care se poate extinde și la celelalte forme de evaluare. La probele orale și scrise studenții își dezvoltă un al șaselea simț bazat adesea pe analiza statistică a întrebărilor puse în trecut, care constă în a prezice întrebările care vor fi date

75

COMPARATIE INTRE AVANTAJELE SI DEZAVANTAJELE DIFERITELOR TIPURI DE EXAMINARE EXAMENE ORALE

Avantaje	Dezavantaje
1. "Contactul" personal direct cu candidatul 2. Posibilitatea de a ține cont de unele circumstanțe atenuante 3. Suplețea – posibilitatea de a trece de la punctele tari la punctele slabe ale candidatului 4. candidatul trebuie să-și formuleze el însuși răspunsurile, fără a fi influențat de termenii întrebării 5. Posibilitatea de a cere candidatului să-și justifice răspunsul 6. Posibilitatea de apreciere simultană dar independentă de către doi examinatori. Din păcate, toate aceste avantaje sunt rareori utilizate în practică	1. Standardizarea inadecvată 2. Insuficiente obiectivitatea și fiabilitate a rezultatelor 3. Posibil abuz de nepotism (favoritism) 4. Influența excesivă a unor factori suplimentari 5. Penurie de examinatori formați pentru a prezida examenele 6. Cost excesiv, calculat în timp al personalului, în raport cu valoarea limitată a informațiilor obținute, în special dacă numărul studenților este mare

76

COMPARATIE INTRE AVANTAJELE SI DEZAVANTAJELE DIFERITELOR TIPURI DE EXAMINARE EXAMENE PRACTICE

Avantaje	Inconveniente
1. Posibilitatea de a pune la încercare într-o situație reală, aptitudini care fac apel la toate simțurile, în prezența examinatorului care verifică nivelul de performanță 2. Posibilitatea de a vedea candidatul confruntat, în laborator și la patul bolnavului, cu probleme pe care le întâlnește pentru prima oară, de a-i aprecia spiritul de cercetare, care trebuie deosebit de aptitudinea de a aplica rețete gata făcute 3. Posibilitatea de a observa și de a aprecia atitudinea candidaților și reacțiilor lor în fața unei situații complexe (înregistrare video) 4. Posibilitatea de a aprecia aptitudinea candidatului de a comunica în cursul unei activități care implică concentrare, de a deosebi punctele importante de cele neglijabile, de a organiza și prezenta datele obținute	1. Lipsă de uniformitate în cazul experiențelor pe animale de laborator, de anchetă în cadrul populației sau de examen la patul bolnavului, aceștia putând să dovedească mai multă sau mai puțină bună-voință 2. Lipsă de obiectivitate, interferența unor străini 3. Dificultatea pentru examinatori de a-i putea observa pe candidați în timpul probelor chiar în momentul când fac dovada aptitudinilor cerute

77

COMPARATIE INTRE AVANTAJELE SI DEZAVANTAJELE DIFERITELOR TIPURI DE EXAMINARE EXAMENE SCRISE TRADITIONALE (REDACTIONALE)

Avantaje	Inconveniente
1. Posibilitatea – pentru candidat – de a-și expune cunoștințele, de a-și demonstra capacitatea de exprimare	1. Limitează în mod strict numărul zonelor de cunoștințe ale candidatului după care va fi apreciat 2. Obiectivitatea e greu de obținut 3. Oferă studentului o slabă retroinformație utilă 4. Notarea cere mult timp

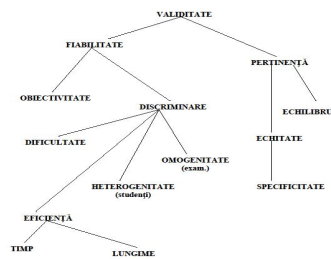
78

**COMPARATIE INTRE AVANTAJELE SI DEZAVANTAJELE
DIFERITELOR TIPURI DE EXAMINARE
EXAMENE SCRISE NUMITE "OBJECTIVE" (MCQ)**

Avantaje	Inconveniente
1. Asigură obiectivitatea și în general măresc fiabilitatea și validitatea; pregătirea lor în colectiv permite o critică constructivă a întrebărilor 2. Conțin un evantai bogat și variat de fapte care verifică cunoștințele candidaților într-un timp dat 3. Permit măsurarea precisă și fără ambiguitate a unor procese intelectuale complexe 4. Permit obținerea unei retroinformații atât pentru student, cât și pentru profesor 5. Ușurință și rapiditate în notare	1. Pregătirea lor necesită mult timp, competență și experiență dacă vrem să evităm întrebările arbitrare sau ambigue 2. Pregătirea lor necesită de asemenea multă competență dacă vrem să evităm dezechilibrul în favoarea unor întrebări care nu evaluează decât memorarea 3. Dau candidatului indicații de care nu va dispune într-o situație reală 4. "Costisitor" pentru un mic număr de studenți

79

RELATIILE ÎNTRE CARACTERISTICILE UNUI EXAMEN

- Schema propusă de G. Gromer

Notă - altele reținu pot fi stabilite în afara celor propuse în schemă; pentru claritate și pentru a permite o concepție globală de bază, amăritul surselor a fost limitat la maxim

80